

24. tabor Glasbene mladine Slovenije
Murska Sobota, 15.–22. julij

Pisati s svojim glasom: delavnice glasbene publicistike 2017

Bi bilo bolj prav napisati, da so se v sredini julija odvijale delavnice glasbene publicistike ali da so potekale? Kako prepoznati dober intervju? Kako misel v polnosti prenesti iz notranjosti na papir? Kakšen je odnos med skladateljem in muzikologom? Odgovore na vprašanja je bilo mogoče iskati na delavnicah o glasbi, namenjenih mladim piscem in organiziranih v okviru Poletnega tabora Glasbene mladine Slovenije.

Tabor, 24. po vrsti, je potekal med 15. in 22. julijem v Murski Soboti in je obsegal predavanja in delavnice, namenjene mladim glasbenikom, željnih enotedenskega poglobljenega dela z glasbo. Pod budnim očesom mentorjev **Maje Rome** (viola), **Luke Juharta** (harmonika), **Aleksandra Serdarja** (klavir), **Nenada Firšta** in **Dušana**

Bavdka (kompozicija) ter **Veronike Brvar** (glasbena publicistika) so bili dnevi plodoviti, napredek in delo pa so udeleženci predstavili na treh zaključnih koncertih. Prijetno poletni sončni dnevi so potekali na lokacijah, ki so se kar same ponujale za navdih: v prostorih Glasbene šole Murska Sobota, prostorih Hotela Zvezda ter celo v renesančnem gradu, današnjem Pomurskem muzeju.

Tokrat je bila osrednja pozornost namenjena delavnicam glasbene publicistike, začrtanih z naslovom **Od poročila do osebnega stila – poišči svoj glas**. Za umirjeno vzdušje delavnic sta poskrbeli lokacija v sobi med grajskimi stenami in pogledom skozi okno na svetle ter tihe dneve prekmurskega mesta ter intimna zasedba devetih piscev, večinoma študentov muzikologije, ki bi jih lahko prešteli na prste. Podstat druženja, ki je bilo za publiciste tridnevno, so bila predavanja o publicističnih oblikah in so delovala kot protiutež aktivnim pogovorom s strokovnjaki z raznovrstnimi in predvsem številnimi izkušnjami, dopolnitveni člen teh dveh polov pa so bili organizirani pogovori med udeleženci tabora in večerni koncerti.

Od kritike do intervjuja V obliki vsakodnevnih teoretičnih predavanj je potekala seznanitev z glavnimi publicističnimi žanri. Ta so predstavila ključne lastnosti žanrov in njihove razlike, sledila pa jim je analiza primerov iz vsakdanjika s kritično držo. Sprva so bili predstavljeni žanri, ki niso izrazito glasbene narave (novica, poročilo, intervju), sledili so življenjepis in vrednotenjska publicistična besedila (kritika, reportaža), osrednja pozornost zadnjega dne pa je bila namenjena koncertnemu listu.

Teoretičen okvir delavnic je bil zastavljen precej široko in je bil najbolj primeren za tiste, ki s publicističnim delom nimajo veliko izkušenj oz. so si želeli znanje o njem obnoviti. Obsegal bi lahko kakšno dodatno praktično vajo, a vendarle je bilo podeljenega dovolj znanja, da se oborožen z njim na publicistično pot lahko poda vsak.

Pogovori s strokovnjaki: razgled z gore izkušenj

Prvi izmed pogovorov, naslovljen kot Urednikov pogled na besedilo, je potekal z Boštjanom Tadmom. Tadel, ki je po izobrazbi literarni komparativist, filozof in gledališki režiser in je deloval kot režiser gledališke ter radijske igre, urednik, novinar, direktor v oglaševalskih agencijah, nazadnje pa je zaposlen na ministrstvu za kulturo, je bil tako kot njegovo delovanje razpet med izredno široko paleto področij in vsebin. Zastavljena vprašanja so ga spodbudila k sprotnemu, tudi kritičnemu razmisleku o lastnem delovanju, o bolj ali manj perečih težavah v kulturi, generacijskih razkorakih in o praktičnem delovanju umetnika – če bi morali poudariti nekaj tem. V svojem razmišljanju je spodbudil k iskanju rešitev v času, ki ga še ne znamo krotiti. Mlade je pozval k iskanju novih poti, ki jih mora vsaka generacija poiskati zase, in to v času (pre)hitrega tehnološkega napredka, ki mu kultura in kulturni mediji ne sledijo. Bolj kot neposredne publicistične prijeme je pogovor s Tadmom razodeval njegovo osebno filozofijo, ki temelji na principu aktivnega »problem solvinga« (tudi v umetnosti!). Srečanje bi morda veljalo razumeti motivacijsko oz. spodbudno, ne samo za pisce, temveč za vsakogar, ki se udejanja v kulturi.

Najti se v besedi Druga med gosti je bila Polona Abram, po izobrazbi diplomantka na oddelku za dramaturgijo in gledališko režijo ljubljanske Akademije za gledališče, radio, film in televizijo.

TEMA – INTERVJU

Laura Pal, udeleženka glasbenega tabora v Murski Soboti, je sodelovala na delavnicah kompozicije. Sicer igra violino.

Laura, zanima me, ali si v pomoč dobila kakšno temo, ali si glavno temo napisala sama?

Prvi dan so nam dali pet tonov, E, F, B, A in Fis, in iz te serije smo morali napisati skladbo.

Od kod sicer prihajaš? Sprašujem te zato, ker ima tvoja skladba naslov v madžarščini. Želela sem vprašati, kaj naslov pomeni, saj nas večina ne razume madžarskega jezika. Kako je povezan s skladbo?

Prihajam iz Lendave, z dvojezičnega območja, in imam dva materna jezika, slovenščino in madžarščino. Izbrala sem si naslov *A pillanat impressziója*, kar pomeni impresija trenutka. Skladba je razdeljena na dva sklopa. V prvem sta uvod in zaključek, ki sem ju napisala v impresionističnem slogu, vmes pa je hitrejši del.

Zdi se mi, da so madžarski vplivi precej opazni. Si jih vpletla zavedno ali čisto podzavestno?

Napisala sem, kakor sem čutila.

Torej podzavestno.

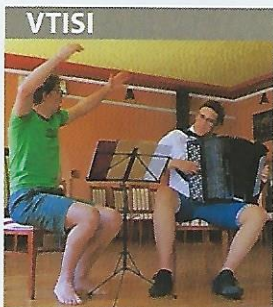
Verjetno.

Zakaj te sicer zanima skladanje? Kaj te privlači?

Pisanje glasbe je eden izmed najlepših načinov izražanja lastne ustvarjalnosti. Zelo uživam v raziskovanju novih melodij, novih harmonij in na splošno sebe.

Ina Puntar

Podobno kot Tadel je delovala na več položajih in se preizkusila v raznovrstnih vlogah, primarno pa kot svobodna umetnica in pozneje v okviru kulturnih zavodov. V prvem delu pogovora je Abramova mlade pisce popeljala skozi svoje izkušnje in zdajšnje refleksije, kot napotek pa izpostavljala nujnost soočenja in spoznanja samega sebe, kar naj bi bilo najboljšo izhodišče za iskanje primerne poti na obsežnem kulturnem polju. Kot pri dramaturškem loku se je osredotočenost družjenja nato preusmerila od razjasnitve cilja na dejanja. Vsak udeleženec je moral izpostaviti nekaj večjih težav, ki jih ima pri izražanju v besedi. Odgovori so se razvrščali od težav z iskanjem osebnega stila, ohranjanjem rdeče niti ter strahom pred kritiko do vprašanja, ki je bilo za večino piscev največji izziv: kako iz notranjega sveta prenesti polnost misli na papir. Kot rešitev je Abramova ponudila preprosto vajo, ki je bila ena od izstopajočih

VTISI

Odločitev za nekajdnevno izobraževanje Glasbena publicistika je bila precej spontana in tik pred zdajci. Tudi zaradi pripravljenosti ali bolje oklicane nepripravljenosti nisem imela nikakršnih pričakovanj glede tega, kaj koristnega bom v teh dneh izvedela. V trenutku, ko sem sedla v učilnico in slišala »pozdravljeni, dobrodošli«, pa sem vedela, da je bila spontanost dobra odločitev.

Z nekaj besedami: v dobrih dveh dneh sem v Murski Soboti dobila toliko širine na področju glasbene publicistike, kot je v treh letih pri študiju muzikologije gotovo nikoli ne bom. Kar pa je najpomembnejše: pristi pogovori z osebami, kot so Nenad Firšt, Luka Juhart in drugi. Gospodje na položajih, kjer je osrednje mesto življenja glasba, za kar bi konec koncev morala trditi tudi za nas, »glasbene publiciste«. To so tudi gospodje, pri katerih se vedno znova ustavljamo pri debatah, kot so »zakaj muzikologije ni na akademiji« ali »zakaj akademiki prenogokrat podcenjujejo znanje muzikologov, ko bi morali med seboj živeti v sožitju«. V teh dneh smo poskušali reševati tudi takšne »probleme«, zaradi česar je nastalo mnogo trenj, kar pa ni nič slabega. Spoznali smo, da je na obeh straneh, tako muzikološki kot akademski, želja po tem, da se te stvari razrešijo in postavita obe smeri na skupen tir.

Ivana Čemažar

izkušenj delavnic in priporočljiva za vsakogar, ki je že srečal podobno oviro. Preprosto naj bi si vzeli pet minut in poskusili v besede prenesti zvočno doživljanje prostora. Vajo je mogoče predugačiti, cilj pa naj bi ostal enak, to je naučiti se najti in poslušati notranji občutek oz. glas in ga potem zvesto prevesti v besedo in prenesti na papir. Kljub preprostosti je vaja koncentracijsko zahtevna, tako da naj bi jo izvajali redno in postopoma podaljševali. Raznovrstnost rezultatov je presenetila, doumeti pa jo gre kot izraz rdeče niti delavnic – iskanje lastnega glasu.

Čiv, čiv, čiv, čiv ... neprestano čivkanje, čiv, čiv, čiv, čiv, veje breze zašumijo, čiv, čiv, čiv, čiv, avti švigajo po cesti, čiv, čiv, čiv, čiv, kolo zapelje mimo, čiv, čiv, čiv, čiv ... čiv, čiv, čiv.

Tišina. Tišina je samo krinka. Zamaskira zvukove koji su nevidljivi. Svakodnevni. Zamaskira škrabanje olovaka. Crvkuť ptica. Škripanje škljunka. Auta. Razgovor mimo ilazečih oko dvorca. Zamaskira i tvoju misao. Tebe.

Glede na to, da stoji graščina sredi mesta, je zvočna kulisa te sobe razmeroma tiha. Žvrgolenje ptičev jo približa podeželski idili, vedno znova pa me v mesto nazaj priključijo zvoki raznovrstnih vozil. Rožljanje ključev me spomni na to, da se v graščini dogajajo še druge stvari.

Bil je vroč poletni dan, vendar v učilnici začuda ni bilo pretoplo. Moje misli je občasno zmotil hrup avtomobilov na bližnji cesti ...

Konstanten, sicer rahel ropot projektorja me med predavanjem prenogokrat dekoncentrira in spravi iz tira, in ker je prostor obokan, daje govoru in vsakršnemu zvoku še prav posebno akustiko. V trenutku, ko smo odprli okna, pa smo se povezali tudi z zvoki zunanjega sveta, in

Jaka Ajlec, pianist in skladatelj

Začniva na začetku, kako si doživljal tabor?

Zelo mi je bilo všeč. Sprva si nisem mislil, da bo tako zelo v redu. Tudi na splošno okolje in profesor, g. Serdar, sta zares zelo v redu, prav tako profesorji kompozicije, tako da sem zelo užival in sem dobil veliko novega znanja. Predvsem kar se tiče komponiranja, pa tudi klavirja, tako da je res priporočljivo.

Kaj ti je bilo najbolj všeč pri klavirskem in kaj pri komponističnem delu?

Pri klavirskem delu sva s profesorjem Serdarjem precej vadila tehniko, kar mi močno pomaga, da me roka ne boli več toliko, kot me je prej. Dal mi je tudi veliko praktičnih vaj. Pri komponistih sem prav tako dobil ogromno znanja, saj sem šele na začetku svoje kompozicijske poti in sem se učil, kako se sploh lotiti neke skladbe in potem razširjati vzorec.

Sicer obiskuješ srednjo glasbeno šolo?

Ja, prvi letnik na konservatoriju v Mariboru.

Se z glasbo že dolgo ukvarjaš?

Že od malega.

Kako pristopiš do notnega materiala, ko se učiš novih skladb?

Ko dobim note, si predvajam posnetek in si ustvarim sliko, potem pa greva s profesorico skozi in se sprti ustvarja neka podoba. Je pa zanimivo, ko spoznaš nekaj novega, neki nov stil, novo glasbo.

Pa si kdaj tudi kaj pogledata o skladatelju in obdobju?

Ja, to je prav tako priročno, ker se bolj poistovetiš s skladbo in načinom takratnega razmišljanja. Nekaj osnovnih stvari moraš vedeti o skladatelju in obdobju, da je potem lažje pri interpretiranju.

Kaj pa skladba, ki si jo pisal tukaj? Ima zelo slikovit naslov *V prekmurski preriji*.

S profesorjem Bavdkom sva ugotovila, da je v tej skladbi prisoten tudi country, ki spominja na ameriški slog, in potem so nekako sledile tudi prerije. To sva povezala s Prekmurjem, ker je ravnina in da ima neko povezavo s trenutno lokacijo in glasbo osmisli, tudi harmonije.

Od kod pa si sploh črpal harmonski material oz. zvočnost? Si imel kakšen vzor?

Oziral sem se na romantične barve in harmonije tistega časa, malo mešano.

Kaj ti je med komponiranjem svetoval profesor in koliko je posegal vanj?

S profesorjem sva delala predvsem pri obliki glasbe, da ima neko formo. Harmonije in melodije sem skoraj vse napisal sam, profesor mi je popravil kakšne akorde. Sicer pa mi je pomagal predvsem pri obliki, kako graditi in pripeljati do nekega vrhunca in potem nazaj.

In kako ti doživljaš glasbo, kaj je zate glasba?

Najprej ti mora predstavljati neko veselje. Z vsako skladbo se poskušaš živeti v skladatelja – o čem je razmišljal –, ali pa si ustvariš zgodbo. Enostavno se sprostiš in uživaš in igraš, kakor dobro zmoreš.

Za konec, si že razmišljal o svoji prihodnosti, imaš morda kakšen dolgoročen cilj?

Vzporedno igram tudi orgle, tako da mogoče to, zraven seveda klavir, zanima pa me tudi dirigiranje. Tako da bomo videli.

Hvala in želim uspešno glasbeno pot.

Matija Narobe

ne nazadnje tudi zdaj, ko ne govorimo, nas neprestano spremlja zvok. Najmočnejše pa je ta zvok v naši glavi. Neprestano razmišljanje.

Sediš,
v sobi
napetost 220 V
v zraku
milijon atomov
formira te besede.

Utrip,
Črevesja
V črnilu besed
Šumi.

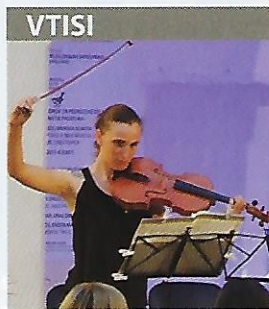
DOŽIVETJE PROSTORA. Brnenje hladilnika. Pridušeni zvok projektorja. Odprto okno, hladen vetrič, ptice. Cesta na drugi strani parka, sonce. Na stenah pisane risbice otrok. Oddaljen pogovor mimoidočih, življenje.

Zvok na dlani, zraku se predati, plavati, plavati, plavati, v koraku se drobiti, tresti se, v hrupu zamižati in čakati.

Mag. Nataša Podhraški, lektorica, je bila zadnja gostja tabora. Druženje je bilo jasno začrtano kot intenzivno predavanje, v katerem so bile izpostavljene najpogostejše slovnične in slogovne napake v glasbeni publicistiki. Na tem mestu je bilo posredovano znanje, s katerim lahko odgovorimo na vprašanje v uvodu: namesto *odvijati se*, ki je na seznamu manj primernih besed, je bolj ustrezna uporaba glagola *potekati*.

Skladatelj in muzikolog: prijatelja ali nasprotnika?

Posebno mesto pa je treba nameniti še pogovoru med udeleženci skladateljskih in publicističnih delavnic. V prostoru hotela Zvezda so mladi skladatelji in muzikologi spoznavali delovanje drug drugega, kaj hitro pa se je pokazalo, da se predstave o medsebojnem odnosu ne skladajo. Govorilo se je o študiju in delu muzikologov, odpirala so se vprašanja o poudarku na spoznavanju in analizi sodobne glasbe v študijskem procesu, na drugi strani pa o tem, koliko se skladatelji med študijem sami posvečajo vsebinam, kot so zgodovina, analiza in kulturni vidiki glasbe. Ozračje se je razgelo ob razpravi o trenutnem stanju odnosa skladatelj – muzikolog, pri čemer je postalo jasno, da sta si pola neenotna. Nesoglasij pa

Delavnice so bile vseskozi pestre in raznovrstne. Vsak dan se nam je pridružil nov gost, imeli pa smo tudi priložnost aktivnega pogovora s profesorji s kompozicijskega oddelka akademije in tistimi, ki so se udeležili kompozicijske delavnice. Tu se je seveda najbolj zaiskrilo, tako v sklopu organizirane okrogle mize kot tudi med spontanimi pogovori, ki smo jih udeleženci načenjali ob večernih druženjih.

Že med organiziranim pogovorom, ki smo se ga udeležili študenti muzikologije, dijaki srednjih glasbenih šol ter organizatorji delavnic, je bilo pestro. Pogovor naj bi namreč temeljil predvsem na vprašanih muzikologov, vendar je kmalu postalo jasno, da so glasbeniki in komponisti prav tako radovedne narave, saj so imeli za muzikologe veliko vprašanj. Eno izmed najbolj perečih je bilo vprašanje sodobne glasbe, v sklopu katere ustvarja vedno več mladih komponistov in glasbenih poustvarjalcev. Porajala se je namreč skrb, da se na muzikologiji tovrstni glasbi, kot tudi teoretičnim vedam na splošno, ne posvečamo dovolj in seveda ali jo torej sploh lahko kritično vrednotimo. Podobna je bila tudi tema bolj spontanega pogovora, ki so pozno v noč potekali zadnji večer tabora. Ob teh smo udeleženci šele ugotovili, kako pomembno je sodelovanje med muzikologi in (po)ustvarjalci glasbe. Čeprav je bilo iz pogovorov jasno predvsem to, da muzikologi in glasbeniki izhajamo s precej različnih stališč in da na vprašanje o tem, kaj je glasba, odgovarjamo popolnoma drugače, ni bilo mogoče zanikati, da je skupni imenovalec obeh skupin prav ljubezen do glasbe. To pa smo izkoristili za ustvarjanje novih prijateljstev.

Monika Marušič

vsekakor ne gre razumeti kot dokončnih, ravno nasprotno, trenja kažejo, da je poglavje nezaključeno in da želja po razrešitvi obstaja. Po zaključnih besedah druženja skladatelja in muzikologa navsezadnje družijo ista strast do glasbe, k temu pa naj bi največ prispevalo ravno medsebojno sodelovanje.

Matija Narobe, fotografije: arhiv GMS

TEMA – INTERVJU

Tom Varl, udeleženec skladateljskega tečaja GMS

Kot skladatelj ustvarja že pet let, prvič pa se je s skladateljskim ustvarjanjem srečal že v osnovni šoli. Igra tudi klavir, orgle, flavto in pikolo. Letos se pripravlja na študij kompozicije na Akademiji za glasbo, v Glasbenem centru DoReMi na Bledu pa poučuje tudi otroke z avtizmom.

Kakšen je tvoj kreativni proces, kdaj najraje pišeš in kaj te navdihuje?

Ko dobim naročilo za skladbo, ponavadi sedem za klavir, pogosto se to zgodi zvečer, saj sem bolj nočni človek, in igram, kar mi pride na misel. Najbolj me navdihuje moje življenje. Vsem se seveda dogajajo lepe stvari, ki so tudi del navdiha, ko pa se zgodijo slabe in sedem za klavir, nastanejo največje umetnine, ki dosežejo pravo globino glasbe. Izjemno me navdihujejo narava, sprehod v gozdu, botaničnem vrtu ali sprehod ob Ljubljani, saj me ta pomirja in mi da možnost, da se mi v mislih ustvarjajo nove melodije in zvočnosti. Ponavadi si prepevam in potem ideja kar pride.

Kaj pa pri skladateljih, kdo je tvoj največji vzor?

Največji mojster je zagotovo Bach.

Kateri so tvoji najljubši izvajalci?

Flavtist Emmanuel Pahud in pianistka Martha Argerich.

Ukvarjaš se tudi z otroki s posebnimi potrebami, natančneje z avtisti.

Ja, avtisti so ponavadi zelo dobri na nekem področju, velikokrat je to glasba. Vsak teden imam z njimi improvizacijo, ki traja eno šolsko uro. V pol leta so vsi napredovali, sicer vsak po svoje. Eden od njih me še posebej navdušuje, saj je izjemno talentiran, in ko je zanj pravi trenutek, lahko odigra takšno improvizacijo, da samo gledaš. Zame je največji užitek, ko fantje začnejo ustvarjati sami in tudi sami iščejo nove melodije ter zvočnosti, saj tako skupaj ustvarjamo novo glasbo, ki prihaja iz srca, in uživamo v tem, kar najraje počnemo, tako da v tem delu zelo uživam. Z ravnateljico Glasbenega centra DoReMi Bled, go. Nušo Piber, in ostalimi učitelji se zavzemamo, da bi se v javnih glasbenih šolah pripravil prilagojen program za avtiste.

Dejaven si torej na več področjih, kje se vidiš v prihodnosti?

Želim si pridobiti še veliko znanja, želim si v tujino, sanjam o Berklee College of Music, želim si delati filmsko glasbo, vidim se tudi kot profesor na akademiji ali na konservatoriju, želel bi igrati flavto in pikolo v orkestru, zanima me solo kariera v petju ... To je že zelo veliko stvari. (smeh) Najbolj od vsega si želim postati skladatelj filmske glasbe in profesor na kakšni glasbeni ustanovi.

Ema Levstek